

Утвърдил:

Декан

Дата

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ "СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ"

Факултет: *Славянски филологии*

Специалност:

СЛР	0	2		0	1	1	1	2	1
-----	---	---	--	---	---	---	---	---	---

РУСКА ФИЛОЛОГИЯ

УЧЕБНА ПРОГРАМА

Дисциплина:

A	3	2	5
---	---	---	---

Руска литература от XX век – I част

Преподавател: *проф. д-р Ренета Божанкова*

Асистент: *гл. ас. д-р Константина Пунева*

Учебна заетост	Форма	Хорариум
Аудиторна заетост	Лекции	30
	Семинарни упражнения	30
	Практически упражнения (хоспитиране)	
Обща аудиторна заетост		60
Извънаудиторна заетост	Реферат	
	Доклад/Презентация	10
	Научно есе	
	Курсов учебен проект/курсова работа	25
	Учебна екскурзия	
	Самостоятелна работа в библиотека или с ресурси	25
Обща извънаудиторна заетост		60
ОБЩА ЗАЕТОСТ (аудиторна 60 часа и извънаудиторна 60 ч.)		120
Кредити аудиторна заетост		2
Кредити извънаудиторна заетост		2
ОБЩО ЕКСТ		4

№	Формиране на оценката по дисциплината ¹	% от оценката
1.	Workshops {информационно търсене и колективно обсъждане на доклади и реферати) –	
2.	Участие в тематични дискусии в часовете - участие в лекционни и семинарни занятия	20%
3.	Демонстрационни занятия	
4.	Посещения на обекти	
5.	Портфолио	
6.	Тестова проверка	10%
7.	Решаване на казуси	
8.	Текуща самостоятелна работа /контролно	10%
9.	Курсови работи/презентации	20%
10.	Изпит (писмен/устен)	40%
11.		
12.		

Анотация на учебната дисциплина:

Курсът „Руска литература на XX век” присъства в две части в учебния план на специалността “Руска филология”, ОКС „бакалавър”. Лекционният хорариум е разположен в два семестъра в рамките на бакалавърската степен: VI семестър – 30ч. лекции, 30 часа упражнения (Първа част); VII семестър – 45 часа лекции, 30 часа упражнения (Втора част). Занятията се провеждат на руски език.

Целта на курса е представянето на основните процеси в руската литература и култура от края на XIX и през XX век, на динамиката в възникването и развитието на литературните групи, школи и направления с оглед на общеевропейските тенденции, както и запознаването със съществуващите интерпретации на шедьоврите на столетието. Основните акценти в лекционния курс са поставени върху модернизма в изкуството на Русия, феномена на “Сребърния век”, формирането на “съветския канон”, литературния живот в средите на руската емиграция и върху постмодернистичните тенденции на краевековието. Детайлно се проследяват и най-значителните персонални творчески изяви, имащи както световно признание, така и с решаващо влияние върху вътрешните руски културни процеси. При всяко от тематичните нива се прави опит да се създаде необходимата на студентите за по-нататъшното им собствено тълкуване на явленията адекватна представа за националния, общославянския, европейския и световния контекст на руската литература от XX век.

Предварителни изисквания:

Високо ниво на владеене на руски език с оглед четене и анализ на литературни, литературнокритически и други специализирани текстове на целевия език. Детайлно познаване на руската литературна и културна история преди XX век. Задълбочени знания в областта на литературната теория.

¹ В зависимост от спецификата на учебната дисциплина и изискванията на преподавателя е възможно да се добавят необходимите форми, или да се премахнат ненужните.

Познания по история на Русия, по европейска и световна история, по история на европейската литература и култура.

Очаквани резултати:

Формиране на цялостна представа за развитието на процесите в руската литература и култура през ХХ век.

Поставяне на руските литературни явления в общоевропейски контекст.

Изработване на стратегии за четене на рускоезичните литературни текстове на неореализма и модернизма. Познаване на основни автори и произведения, литературни течения.

Получаване на знания за културните процеси и отделните персонални присъствия в тях с оглед на преводаческа и редакторска работа върху текстове от руската литература.

Учебно съдържание

Лекционен курс – Първа част

Тема №	Наименование на темата	Хорариум
1	Руската литература от края на ХІХ и началото на ХХ век. Общоевропейски тенденции. Литературоцентризмът на руската култура. Краевековният период в творчеството на класиците (Л.Толстой, А.Чехов). Центрове на културния живот. Издателска дейност, литературни обединения, литературни салони. Развитие на руската литературна критика от периода, еволюция на критическите жанрове.	4
2.	Прозата и драматургията на неореализма. И.Бунин (<i>"Антоновские яблоки"</i> , <i>"Деревня"</i> , <i>"Суходол"</i> , <i>"Господин из Сан-Франциско"</i> , <i>"Братья"</i> , <i>"Жизнь Арсеньева"</i> , <i>"Темные аллеи"</i>), А. Куприн (<i>"Олеся"</i> , <i>"Поединок"</i> , <i>"Суламифь"</i> , <i>"Гранатовый браслет"</i>), Л. Андреев (<i>"Ангелочек"</i> , <i>"Жизнь о.Василия Фивейского"</i> , <i>"Красный смех"</i> , <i>"Мысль"</i> , <i>"Иуда Искариот"</i>). Влияние на натурализма, импресионизма и символизма. Неоромантизъм в ранните разкази и пиеси на М.Горки (<i>"Старуха Изергиль"</i> , <i>"Челкаш"</i> , <i>"Коновалов"</i> , <i>"Супруги Орловы"</i> ; <i>"На дне"</i>).	6
3.	Руската религиозна философия от края на ХІХ и началото на ХХ век и взаимовръзката ѝ с литературата (В.Соловьев, Дм.Мережковски, Н.Фьодоров, Н.Бердяев, П.Флоренски). Поезията на Вл.Соловьев. Фрагментите на В.Розанов (<i>"Уединенное"</i> , <i>"Опавшие листья"</i> , <i>"Апокалипсис нашего времени"</i>)	2
4.	Руски модернизъм. Краевековие и декаданс. "Сребърен век" на руската поезия. Поколения в руския символизъм. Жанров диапазон на символистичното словесно изкуство. Творчеството на	6

	З.Гипиус, Дм.Мережковски, Ф.Сологуб (романът <i>“Мелкий бес”</i>), В.Брюсов (сб. <i>“Русские символисты”</i>), К.Балмонт, А.Блок, А.Бели (романът <i>“Петербург”</i>), Вяч.Иванов. Поезия и литературна критика.	
5.	Постсимволизъм. <i>“Цех на поетите”</i> . Акмеизъм/Адамизъм – Н.Гумильов, О.Манделщам, А.Ахматова, С.Городецки, В.Зенкевич, В.Нарбут.	4
6.	Авангард и модернизъм. Руски футуристични групи. Кубофутуризм – В. Хлебников (Сб. <i>“Творения”</i>), В. Маяковски (поемите <i>“Облако в штанах”</i> , <i>“Флейта-позвоночник”</i>), А. Кручоних, Е. Гуро. Егофутуризм (И.Северянин). Творчеството на футуристите и руският формализъм (Р. Якобсон, Б. Ейхенбаум, В. Шкловски).	6
7.	Имажинизъм –В Шершеневич, С. Есенин, А. Мариенхоф. Творчеството на С. Есенин – фолклорни и християнски мотиви в творбите от ранния период на поета; градски бохемски стихове; поемата <i>„Черный человек”</i> .	2

Семинарни упражнения

Шести семестър

Тема №	Наименование на темата	Хорариум
1.	Класика и канон в руската литература. Руски реализъм от края на 19 и началото на 20 век.	2
2.	И.Бунин (<i>“Антоновские яблоки”</i> , <i>“Деревня”</i> , <i>“Суходол”</i> , <i>“Господин из Сан-Франциско”</i> , <i>“Темные аллеи”</i>),	2
3.	<i>“А. Куприн (“Поединок”, “Гранатовый браслет”)</i> ,	2
4.	Л. Андреев (<i>“Ангелочек”</i> , <i>“Красный смех”</i> , <i>“Иуда Искариот”</i>).	2
5.	В.Розанов (<i>“Уединенное”</i> , <i>“Опавшие листья”</i> , <i>“Апокалипсис нашего времени”</i>)* Вариант – Руски формализъм.	2
6.	Руски символизъм. Първо поколение – „старши символисти”. Творчеството на З.Гипиус, Дм. Мережковски, Ф. Сологуб, В. Брюсов, К. Балмонт.	2
7.	„Млади символисти”. А. Блок, А. Бели. Поезия.	2
8.	Прозата на руските символисти. Ф. Сологуб (<i>“Мелкий бес”</i>), А. Бели (<i>“Петербург”</i>).	2
9.	Акмеизъм/Адамизъм. Манифести. Н. Гумильов. Поезия.	2
10.	А.Ахматова. Лирика.	2
11.	Кубофутуризм – В.Хлебников (<i>“Творения”</i>), В.Маяковски (<i>“Облако в штанах”</i> , <i>“Флейта-</i>	2

	<i>позвоночник</i> ”).	
12.	Егофутуризм. И.Северянин. Поезия.	2
13.	Имажинизъм – В.Шершеневич, А.Мариенхоф.	2
14.	Поезията на Сергей Есенин.	2
15.	Писмена работа.	2

Конспект с теми за писмени/контролни работи

№	Въпрос
1	Руската литература от края на XIX и началото на XX век. Общоевропейски тенденции. Центрове на културния живот. Издателска дейност, литературни обединения, литературни салони. Развитие на руската литературна критика от периода.
2	Проза на неореализма. И.А.Бунин (<i>”Антоновские яблоки”</i> , <i>”Деревня”</i> , <i>”Суходол”</i> , <i>”Господин из Сан-Франциско”</i> , <i>”Братья”</i> , <i>”Жизнь Арсеньева”</i> , <i>”Темные аллеи”</i>), А. Куприн (<i>”Олеся”</i> , <i>”Поодинок”</i>), Л. Андреев (<i>”Ангелочек”</i> , <i>”Жизнь о.Василия Фивейского”</i> , <i>”Красный смех”</i>).
3	Руски модернизиъм. Поколения в руския символизъм. Жанров диапазон на символистичното словесно изкуство. Творчеството на З.Гипиус, Дм.Мережковски, Ф.Сологуб, В.Брюсов, К.Балмонт, А.Блок, А.Бели, Вяч.Иванов.
4	Руски модернизиъм. Акмеизъм/Адамизъм – Н.Гумильов, О.Манделщам, А.Ахматова, С.Городецки, В.Зенкевич, В.Нарбут.
5	Руски модернизиъм. Авангард и модернизиъм. Руски футуристични групи. Кубофутуризм – В.Хлебников (<i>”Творения”</i>), В.Маяковски (<i>”Облако в штанах”</i> , <i>”Флейта-позвоночник”</i>). Егофутуризм (И.Северянин).
6	Руски модернизиъм. Имажинизъм – В.Шершеневич, С.Есенин, А.Мариенхоф.

Библиография

Азадовский, К. Серебряный век. Имена и события: Избранные работы. СПб.: Издательство Пушкинского Дома; Нестор-История, 2015.

Боева, Г.Н. Творчество Леонида Андреева и эпоха модерна. СПб.: Петрополис, 2016.

Божанкова, Р. Дигиталната хуманитаристика и знанието за литературата. Избрани ракурси. София: Университетско издателство „Св.Климент Охридски”, 2018.

Давыдова Т.Т. Русский неореализм: идеология, поэтика, творческая эволюция (Е.Замятин, И.Шмелев, М.Пришвин, А.Платонов, М.Булгаков и др.). М., 2005.

Евтимова, Р. Божанкова, Р. и др. Руска литература от XIX и XX век. Пловдив, 2005.

Захариева, И. Аспекты формирования канона в русской литературе XX века. С., 2008.

Захариева, И. Художественный синтез в русской прозе XX века. С., 1994.

Захаров, В.Т. Импрессионизм в русской прозе Серебряного века. Н. Новгород, 2012.

- История** русской литературы XX века. Серебряный век. Под ред. Ж.Нива, И.Сермана, В.Страда, Е.Еткинда. М., 1994.
- Ичин, К.** Авангардный взрыв: 22 статьи о русском авангарде. СПб.: Изд-во Европейского ун-та в СанктПетербурге, 2016.
- Казак, В.** Энциклопедия на руската литература през XX век. С., 2002.
- Казаркин, А.П.** Русская литературная критика XX века. Томск, 2004.
- Келдыш, В.А., Полонский, В.В. (ред.)**. Поэтика русской литературы конца XIX – начала XX века. Динамика жанра. Общие проблемы. Проза. М., ИМЛИ РАН. 2009.
- Костова-Панайотова, М.** Руският поетически авангард през XX век: теория и практика. Благоевград, 2010.
- Кочетова, С.А.** Литературно-критическое творчество русских писателей-модернистов: жанрология, композиция, ритм, стиль. Донецк, 2006.
- Крусанов, Н.** Русский авангард: 1907-1932 (Исторический обзор). В трех томах. СПб., 1996.
- Крылов, В.Н.** Русская символистская критика конца XIX- начала XX века: генезис, традиции, жанры. Казань: Изд-во Казанск. ун-та, 2005 .
- Лавров, А.В.** Символисты и другие. М., 2015
- Лотман, Ю.** Внутри мыслящих миров. Человек–текст–семиосфера–история. Litres, 2017.
- Руска** литературна класика. Съст.П.Троев. Т. 3,4. С., 1996, 1998.
- Руска** модерна поезия. Велико Търново, 1994.
- Руска модерна поезия.** Съст. С. Илиев, М. Каназирска, Здр. Желев, И. Петров, М. Шопова. С., 2005.
- Русский имажинизм:** история, теория, практика / Под ред. В.А. Дроздова, А.Н. Захарова, Т.К. Савченко. М., 2005
- Русский экспрессионизм:** Теория; Практика; Критика (сост., вступ.ст. Терехиной В.Н.; комм. Терехиной В.Н., Никитаева А.Т.). М., 2005.
- Троев, П.** Руският модернизъм. Энциклопедичен речник. С., 2004.
- Шевеленко, И.** Модернизм как архаизм. Национализм и поиски модернистской эстетики в России. Новое литературное обозрение. М. 2017.
- Baer, B. J.** Translation and the Making of Modern Russian Literature. Bloomsbury Publishing USA, 2015.
- Bogdanova, Olga.** "Усадьба и провинция в русской литературе XX века: семиотика, топика, динамика." *Mundo Eslavo* 22 (2023): 15-28.
- Cornwell, N.** Reference guide to Russian literature. Routledge, 2013.
- Engel, B.** Women in Russia, 1700-2000. Cambridge, 2004.
- Grishakova, M. and S. Salupere,** eds. Theoretical Schools and Circles in the Twentieth-century Humanities: Literary Theory, History, Philosophy. Vol. 42. Routledge, 2015.
- Kahn, A., Lipovetsky, M., Reyfman, I., & Sandler, S.** *A History of Russian Literature.* Oxford University Press, 2018.
- Korneeva, Marina, and David Gillespie.** The History of Russian Literature on Film. Bloomsbury Publishing USA, 2023.
- Moser, C. A. (ed.)**. The Cambridge History of Russian Literature. Cambridge, 1992.
- Ronen, O.** The Fallacy Of the Silver Age. Routledge, 2013.
- Terras, V.** A History of Russian Literature. London - New York, 1991.
- Treadgold, D.** Twentieth Century Russia. Routledge, 2018.

Wachtel, Andrew Baruch, and Ilya Vinitzky. Russian literature. John Wiley & Sons, 2013

Wortman, R.S. Scenarios of Power. Myth and Ceremony in Russian Monarchy. Vol.2. Princeton, 2000.

Други източници

Литературни и научни списания: „Факел”, „Панорама”, „Съвременник”, „Литературна мисъл”, „Литературата”, „Езиков свят” и др.

Интернет ресурси: <http://litenet.bg/>;

www.lib.ru;

www.ruthenia.ru;

<http://magazines.russ.ru/>;

<https://www.nlobooks.ru/>

www.lib.ru

www.ruthenia.ru

<http://feb-web.ru/>

<https://www.rsl.ru/>

<http://nlr.ru/>

2024 г.

Съставил:

проф. д-р Ренета Божанкова

Програмата е актуализирана на катедрен съвет, протокол № 01 от 23.10.2024 г.

Учебната програма е приета с протокол № 10 на ФС на ФСФ от 2024 г.